

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer
kedden és pénteken.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre . . . . . 3 ft. — kr.
Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.

Szerkesztői s kiadói szállás:
Kenyeres Adolf ügyvédi
írodája, Nagypiaczon.

NEMERE

Politikai, közgazdászati és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

3 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 4 kr.
(1—10 sornyi hirdetés ára
mindig 40 kr.) — Bélyegdíj
minden igtatáskor 30 kr. —
Nagyobb hirdetéseknel alku
szerint. — Hirdetések fölvé-
tetnek a szerkesztőségben
és Römer és Kammer nyom-
dájában.

Az első évnegyed kitelöben lévén, fölkérjük évnegyedes előfizetőinket előfizetéseik megújítására. Programmunkról nincs mért ujobban szólanunk. A „Nemere“ tovább fuj a megkezdett irányban, s szükség szerint a közügyek más-más pászmáját fogja seprés alá. Nem érkezett még, ily rövid idő alatt, mindenütt megjelenni, de azért legyenek jó reménységben, mert:

„Ha ma nem jött, eljön holnap.“ —

A ki eddig meg volt elégedve lapunkkal, annak nem lesz oka utóbb sem elégedetlennek lenni; sőt azon törekszünk, hogy a megelégedettséget mind általánosabbá telessük.

Az előfizetések pontos beküldésére főként azért kérjük tisztelt előfizetőinket, nehogy újból abba a bajba jussunk, melybe az első negyedben jutottunk: hogy ne tudjunk teljes számu példányokkal szolgálni:

Előfizetési árak:

apr.—jun $\frac{1}{4}$ év	1 ft. 50 kr.
apr.—szep. $\frac{1}{2}$ év	3 „ — „
apr.—decz. $\frac{3}{4}$ év	4 „ 50 „

Az előfizetések alairott ügyvédi irodájába küldendők.

Kenyeres Adolf,

felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Brassó, márcz. 28-án.

Folyó hó 24-én tartatott meg a brassó vidéki iskolatanács ez évi első rendes gyűlése, meglehetősen népességgel és tárgy bővességgel, n. Réthi Lajos tanfelügyelő ur elnöklete alatt.

Elnöki megnyitó beszéd után, mely az iskola tanács érdekeltségét annyira felindította, hogy annak az itteni magyar és német lapokbani kinyomatása elhatározott, kedvetlenül értesült a tanács az eddigi munkás német jegyzőkönyv vezetőnek jegyzőségről lemondásáról, mely helynek betöltése, hogy annyival megfontoltabban történhesék, a jövő ülésre határozottatott, örömmel ellemben azon jelenségekről, melyek a népoktatás ügynek vidékünkben történt lendületéről tanuskodnak. A felnöttek oktatása ügyében kevés történhetett ugyan, csupán két helységben jelentkezvén e végett tagok, de igen örvendetes mozgalom és emelkedés több helyt a rendes népoktatás ügyben. Több iskola állam segélyben részesült; az évégetti sorsjáték jóvedelméből a városiak kivételével minden népiskolák tanszerekkel láttattak el, mikből 15 mázsa már megismerkezett; több helységben, mint Csernátfalun, Bácsfaluban, Hosszúfalun, Türkösön és Tatrangon részint a tanítói erők szaporítottak, részint új tanítók választattak; Brassó város tanácsa bejelentette, hogy elvégre az iskola székét a város is megválasztotta.

Mély benyomást tett a gyűlésre a megboldogult közoktatási miniszterről a tanfelügyelő elnök ur által megnyitó beszédében megemlékezés, ki iránti mély tiszteletét a gyűlés tisztelő felállása által fejezte ki, míg az új minister kinevezését tudató felsőbb leiratra, elnök indítványa következtében, bizalmunk és ragaszkodásunknak egy üdvözlő feliratbani tolmácsolása határozott el. —

Örömmel vétetett tudomásul elnöknek azon jelentése, hogy a magas kormány több népiskola tanítókat szándékozik az idén is segélyben részeltetni s e végett a szükséges felajánlások minden nemzeti és felekezeti különbség nélkül, immár meg is történtek; ugy több népiskolai oktatást tárgyzó műveknek és dolgozatoknak a magas k. közoktatási ministerium és egyesek által megtekintés végetti megküldése.

Némű vitát idézett elő a magas k. közoktatási ministerium f. é. 919 számú rendelete, a mely az 1868-diki t. cz. 23. §-sára figyelmeztésre s azon községek megjelölésére hívja fel az iskolatanácsot, melyek ezen rendeletnek nem tesznek eleget. Míg elnök ezen ügybeni eljárásra nézve, hogy az iskolatanács joga ebben minél szélesb körben fenntartassék, legcélszerűbbnek látta, hogy az iskolatanács saját egyes tagjai által szerezzon magának tudomást arról, hogy mely községek azok, melyekre a t. cz. §-sa alkalmazható. Sch. ugy vélekedett, hogy ezen tudomást és meggyőződést vizsgáló alkalmával, az ezekre kiküldött tagok által lehetne legbiztosabban szerezn. B. ellenben azt állította, hogy nagyon kényes és kedvetlen helyzet lenne az iskolatanácsosokra nézve az illető eljárás, mert azon községek, melyek a t. cz. kívánatosságainak eleget nem téve, népnevelés iránti köteleességeikre szorítottatnának a kormány által, ezért az illető iskolatanácsost okolnák s az iránt viseltetnének gyűlölséggel; azért sokkal célszerűbb, hogy a kormány közege, a tantelügyelő vállalja el ez ügyet s ő értesítse az iskolatanácsot, hogy melyek azon esetek, mikben a t. cz. 23. §-sának rendeletét alkalmazni szükséges volna.

S ezen vélemény a többség által elfogadtatott.

Ezután tanácskozás tárgyául szolgált azon kérdés megvitatása, hogy lévén a tanterületben 5000 meghaladó népességű kö-

zönség is nem lenne-e célszerű a népiskolai t. cz. 59 §-sának felsőbb népiskola állítását tárgyzó rendelete alkalmazását foganatba venni. Az iskolatanács többsége azonban erre az időt eljöttnek még nem tartva, ezen ügyet későbbre halasztandónak vélte.

A Joanelli Maria magán tanintézet állítása végetti kérelme ajánlás mellett felsőbb helyre felterjesztetni határozottatott; az 5 holtövényi lakos hasonló kérelme ellenben, a bejelentett tanítót tárgyzó bizonyítványok alapján elmellőztetett.

Több népiskola tanítói választások terjesztettek fel az iskola székek által megerősítés végett. Ezekközül a hosszúfalusi, türkösői és tatrangi választások az alsóbb népiskolai bizottság véleményezése folytán, mint a törvény kívánatosságainak megfelelők, megerősítették; a csernátfalusi és bácsfalusi iskolaszékek ellenben arra utasítottak, hogy az illető tanítói fizetéseket igyekezzenek előbb a törvény által meghatározott mennyiségre felemelni. S egy általában figyelmeztetendőknél határozottak az iskola székek, hogy községi tanítók választása alkalmával, a választandóknak valamely egyházzali magán szerződési ügyet azoknak tanítói hivatalos körükbe vegyíteni óvakodjanak.

Krizbán is történtek tanítói választások, melyről jelentés és díjlevelek véleményezés végett a bizottsághoz tétettek át. A zajzoni iskolaszék ellenben, a mely az általa történt tanítói választásról sem jelentést nem tett, sem díjlevelet nem terjesztett fel, megerősítés végett s e felett még a megválasztott tanítót is már beállította, rendre utasítandónak határozottatott.

A krizbai és bácsfalusi iskolaszékek évi számadásaikat felülvizsgálat végett felterjesztették, a mi megvizsgálás végett a bizottságokhoz tétettek át, s egyuttal ha-

sonló felterjesztésre felszólítandóknak határozattak a többi iskolaszékek is.

A tanítói fizetések 2 %-ának nyugdíj alapra bészédése végett választott pénztárnok Buna számolván, úgy derült ki, hogy ezen százalékot némely tanítók nem fizették bé, a miért az ilyenek kötelességök sürgetőleg teljesítésére megintendők lesznek.

A brassói vidéki népnevelési egyesület megalakulásának jelentése alapszabályainak közlése, örvendetes tudomásul vétetett. Az iskolatanács évi működéséről s a tanügy állásáról évi tudósításnak a városi képviselő testülethez elkészítésével a helyettes német jegyzőkönyv vezető bizatott meg.

Végre egy nyári ideiglenes tanítói képezdei tanfolyam Brassóban bérrendezése hozatván szóba, hogy ez a vidéki tanítók szellemi hasznukra annyival inkább létrejöhessen, még pedig a vidékbeni mindhárom nyelven, nagyon kívánatosnak látszott, hogy a városi község minél több tanítók számára tegyen ajánlatot szállásban elhelyezés úgy illő tantermek iránt is. Azért meghatározatott, hogy ezen ügy közöltesék a városi képviselő testülettel, és az szólitassék fel, hogy részéről a lehetséges lépéseket ezen a népnevelés felvirágzására igen czélszerű intézmény Brassóban létrejöhetése végett megtenni igyekezzenek.

r.

A magyar képviselőház

f. hó 22-én befejezte a „községek rendezéséről szóló törvényjavaslat feletti általános“ vitát. F. h. 24-én az említett törvényjavaslat részletes tárgyalásában a „virilis szavatazokról“ szóló 34. §-ig haladt, mely így hangzik:

A község az önkormányzat jogát, képviselő testülete által gyakorolja.

A képviselőtestület fele részben a választó község választottaiból, — hason fele részben pedig a legtöbb egyenes államadót fizető községi lakos- vagy birtokos nagykoru honpolgárokból.

Simonyi Lajos b. a közp. bizottság kisebbségének nevében e §-ra nézve a következő különvéleményt nyújtja be:

A 34. § második bekezdése egészen kihagyatván helyette tétessék:

„A képviselőtestület a választó község választottaiból áll.“

Halász Boldizsár a fejezet czíméhez szól. Előre tudja, hogy a jobboldal dogmája a virilis szavazat és ezért a kisebbség nézete nem fog keresztil hatolni. Ennélfogva a czímet ekép kéri módosítani: „a községnek fele részbeni képviseletéről,“ mert ez felel meg a valóságnak.

Móricz Pál: a vármegyékben van még értelme azon érvnek, hogy virilis szavazattal az intelligencia nem fog kizorítottatni, de a községekben a virilis szavazat által az intelligencia a képviseletből majdnem teljesen ki fog esni. A virilis szavazat behozatala által örülteknek, féleszüeknek, ágybanfekvőknek is lesz szavazata és így megtörténhetik, hogy egy kis község legnagyobb birtokosaiból egy invalidus kompanya fog előállani a virilis szavazatok életbeléptetésével. És most a kormány oly intézményt akar behozni, mely Magyarországot nem előre viszi, hanem hátra a sötét korszakba. Pártolja a kisebbségi véleményt.

Hoffmann Pál: A virilis szavazatokat nem fogadta el a törvényhatósági t. javaslatnál s nem fogadja el most sem, habár elismeri, hogy a virilis szavazatoknak a községekben több jogosultsága van, mint a megyékben. Kénytelen álláspontját e dolognál elmondani. Nem szavazhat a virilis szavazat mellett azért, mert nem akar következetlenségbe esni: ellene pedig nem szavaz azért, mivel mint a jobboldal tagja kénytelen egyéni meggyőződését a pártérdeknek alárendelni. De nem szavazhat itt a virilis szavazat ellen azért sem, mert ha itt a virilis szavazat elvettétnék, a törvényhatóságokban pedig a törvény szerint már megvan: azon anomalia állana elő, hogy p. Poszonyban volnának virilis szavazatok, a Kis-Malaczká községben pedig nem. Ezeknél fogva tehát sem a virilis szavazat mellett, sem ellene nem fog szavazni.

Körmeny Sándor: A virilis szavazatok a 48-ki törvények szellemével, egyáltalában a haladó korszakkal és a jogegyenlőséggel ellentétesnek. Nem fogja föl, hogy tud a jobboldal egy mult szá-

zadi kiváltságos intézményt szabadelvűnek keresztelni. Szóló még kísérletet sem tesz ezen állítást megezáfolni.

Simonyi Ernő: Hoffmann elismeri, hogy itt is rossz a virilis szavazat, hanem községekben még is több jogosultsággal hozathatik be. Szóló épen ellenkezőleg, de hamarabb fölfogja azt, hogy az állam legmagasabb teendőiben bizonyos kisebb körre szorítsuk megválasztását azon férfiaknak, a kikre a teendőket bizzuk; de minél lejjebb megyünk a szociális fokozatban, annál tágabb körnek kell lenni, mert annál több ember van közvetlen személyesen érdekelve. Hoffman nem akar ellenkezésbe jönni a törvényvel, mely már elrendelte azt, hogy a megyékben legyen virilis szavazat. Ez oly okoskodás, mint ha valaki azt mondaná, hogy ha én beteg vagyok, kell, hogy inasom is és valamennyi cselédem mind beteg legyen.

Ha rossz, ellenezni kell azt mindenhol és mindenkor, ha pedig jó, akkor elfogadja, de részéről itt is ott is rosznak tartja, mert lerontja a népképviseletet, lerontja a jogegyenlőséget, lerontja mindazt, a mit az utolsó majdnem félszázadon át hazánknek legjelesebb fiai teremteni igyekeztek. Most majdnem egy másik negyed század után igyekeznek újra fölforgatni, s Magyarországra új kasztrendszert behozni. Lesznek Magyarországon különféle emberek, lesznek egész-, fél- és negyedrész emberek, lesznek oly képviselők, kik jogosítvák szavazni a községben, lesznek mások, kik jogosítvák szavazni a megyékben, és talán az új választási törvényben még valami más virilis kvalifikációt hoznak be, hogy kik lesznek választók a képviselő házban. Legalább legyenek öszinték és mondják meg, ellenségei vagyunk a jogegyenlőségnek, bármennyi beszél is a világ, hogy az embereknek egyforma jogai vannak. Mi uralkodni akarunk, akkor legalább öszinték lesznek. A kisebbség véleményét fogadja el. —

A mint táviratilag értesülünk a községi törvény tárgyalásán a „virilis szavazat“ 155 szavazattal 137 ellen elfogadtattott.

V i d é k.

Ditro, 1871. márczius 25-én.

E becses lapok idei 21-ik számában Gyergyóból Cs. J. aláírás alatt egy oly tudósítás jelent meg, mely a valósággal ellenkezik, s a ditroi székely község képviselőit nyilvános gyanúsításával mélyen sérti. —

Miután ennél fogya ama cikk igen alkalmas az olvasó község tévutra vezetésére, el nem mülözhethetjük a tisztelt szerkesztő ur engedelmével becses lapja hasábjain annak helyreigazítására annyival inkább egy kistért igénybe venni, mivel erre a szerkesztői megjegyzés által is fölhiba érezzük magunkat.

Ámbár tehát tudósító már eleve is a személyeskedéstérét találta jónak választani arra nézve, sajátja helyett — ha ugyan van — a mások háza előtt sepergessen, mi nem követvén őt e tere, szorosan a dologhoz ragaszkodunk, s legelőbb is elutasítjuk a sértő állítását, mintha a kérdéses ügy rejtegetett volna, mert az a két község furdó bizottmányának Ditróban 1870 November 26-án tartott gyűlésében, hol számosabb két községi képviselők is voltak jelen, már előre előfordult, s az arról vezetett jegyzőkönyv bizonyítása szerint a két község képviselőségének azon évi Deczember 3-ára kitűzött gyűléséhez lett utalva, — minélfogva nem igaz, hogy az rejtegetett volna, mert tény, hogy már az előtt egy hettel a Szárhegyiek is szintugy tudomással bírtak róla, mint a Ditroiak.

Az is való, hogy Ditro községe képviselői az érintett napon oly czélből jelentek meg Szárhegyen, hogy ott némely közös ügyeket a szárhegyi képviselettel közösen elintézzének, s miután csak ugyan két igen fontos tárgy hozatott a haszonbérőség által már az előtt beadott kérvényben szőnyegre, — mind kettőt közegyetértéssel legkisebb ellentmondás nélkül el is intézték.

Egyike ezeknek volt azon vissza élés korlátozása, melyszerint az idegen borvizeknek borszéki gyanánt való előrusítása már a tapasztalat szerint országszerte napirendre jött, — a másik pedig a haszonbérőség aziránti felhívása, hogy miután a két község nekik az üveggyárban szerződésileg három, de tényleg csak két olvasztó kemenczét adott át, a 3-dikat a mult év nyarán építettvén meg, az emiatti károsodását kölcsönös egyezés alapján egyenlitenék ki: —

Ezen valóban igen is fontos két kérdést a községi képviselői gyűlés oly képpen oldotta meg, miszerint felsőbbi jóváhagyás fenntartása mellett elhatározta, hogy a borszéki borvizet üvegek ezután úgy pécéltetessenek, mint az a budai vízzel töltött üvegeknek divatoz, s miután ez minden esetre költsége-

sebb mód az eddiginél, a pecsételési díjt is üvegenként a haszonbérők 3 kr.-ban vehessék, kivévén a két tulajdonos község embereit, kikre nézve az 2 1/2 kr.-ban lett meg állapítva, ugy azonban, hogy ezért kárpotlálal nyáron át két — de csakis két hónapig az erdei kutvizét, melynek elzárása ugy is csak egyes borvizések nyereszkedésére ad alkalmat, s a publicumra nézt is hátrányos, — anélkül, hogy a két községnek legkevesebbet is jövedelmezne, külön pecsét alatt saját oláhországi magán kereskedésükre fölhasználhassák, — és így minden a 3-dik olvasztó kemencze hiányából fölmerülő viszályis ki egyenlitenek tekintessék.

Hogy pedig ezen határozatot a két község képviselősege közgyűlése, (melyben a jegyzőkönyv meg nem dönthető tanúsítása szerint is Szárhegyiek még többen jelentek meg, mint Ditroiak, és így neveltség állítás, hogy ezek pressiot gyakoroltak volna amazokra, — vagy ha nem az, akkor Cs. J. általunk is elnemismerhető nagy szegénységi bizonyítványt állít ki azon községről, melyben él.) — közegyetértéssel hozta, nem csak a jegyzőkönyv bizonyítja, de bizonyíthatják maguk a Szárhegyiek is, kik ott jelen voltak, s kiket most cs. J.-nek tévutra vezetni sikerült; és hogy eme képviseleti gyűlés ily határozatra, illetőleg a haszonbérőkkel ki egyezésre jogosítva nem lett volna, azt alkotmányos ember ép ésszel sem alaki, sem közjogi tekintetben nem alhatja. Nem alaki tekintetben, mert eme gyűlés a két tulajdonos községnek törvényes képviselőiből állítván, hasonló közgyűlés volt ahoz, mely 1867-ben Január 21-én a borszéki új haszonbérlet föltételi pontjait megvitatta, és megállította, s hasonló azokhoz, melyek máskor is a két község fontosabb ügyei fölött intézkedtek — ezen két község közös ügyeinben a községi autonómia más képpen alkotmányosan nem is lenne gyakorolható, ha csak Cs. J.-nek nem sikerülend a sufrage universellt emelni érvényre. —

De közjogi szempontból sem, mert a két községnek képviselői által saját tulajdona árát a viszonokokhoz képest megszabni ép oly jogában áll, mint bár mely egyesembernek, és erre a felsőbbileg megerősített szerződés 19-ik pontja által is föl lön jogosítva, mihézképest a kérdéses határozat jogos, és azért is helyes volt, mert Cs. J. és comp. nem tudják a két tulajdonos községet biztosítani egy a haszonbérőkkel fölmerülhető nagy perköltségei, s annak valószínűleg igen komoly, sőt veszélyes következményei ellen, a mit kikerülni — ugy hisszük — nagyon is eszélyes dolog, és kötelesség.

Miután tehát ezen ügy különben is a Cs. J. illetéktelen panassza folytán jelenleg hivatalos tárgyalás alatt áll, idő előtti is lön azt az illető felsőbbi elhatározás bevárása előtt hirlapi vita tárgyává tenni, s legfelebb arra lehet irányozva, hogy ezáltal a felsőbbi hatóságokra hatást gyakoroljon.

Mindezekből ki indulva meg jegyezük egyszer mindenkorra, hogy ha a két község képviseleti közgyűlésének kérdéses határozata ilyetén nem érvekkkel, hanem személyeskedő ráfogásokkal érvényteleníthető lenne, akkor minden községi, sőt megyei authonomia is bárki által megtámadható, és lerombolható lesz, miért is Cs. J. cikkének többi alaptalan, és személyeskedő passusaira sem most, sem azután nem felelünk, s azokat a sötét műhelybe, hol gyártattak, egyszerűen visszautasítjuk, annyival inkább, mert a „szárnyesattogtatást“ csak oly ember követheti el a mások becülete ellen, ki vagy maga sem bir ennek kellő érzetével, vagy könnyen szólnak szokta érszteni vitortláját.

Ditro község törvényes képviseletsege.

Perkő alól, márczius 22-én.

A Nemere 21-ik számában, a Csik-Szt.-Mártoni közleményt olvasva, annak írójához t. i. Gyergyai urhoz egy pár szót kívánok intézni.

Onnek Gyergyai ur hazafiai fájaldalmát, melyet a csiki székely nép neveltelensége fölött érez, méltánylom, csak a hang és modor ellen, — melyel fájaldalmának kifejezést ad, van némi kifogásom.

On a lelkeseket állítja olyanoknak, „kik valamit e nembem tehetnének,“ és elismeri „hogy tesznek is, de nem korszerűen;“ mert nem tartja megfelelőnek a mai kornak azt, hogy a vasárnap délutáni tanításra egybegyült fiatalokkal 2—3 óráig térdén csuszálva a kereszt utját járatták, s az így kifárasztott „értelmes“ ifjúsággal, most is azt hitetik el, hogy az Isten a világot hat nap alatt teremtetete.

Engedjen meg édes Gyergyai ur, csak ezen egy állításában is igen sok valótanságot látok. Ha ön az 1868-ik iskolai törvényeket, mint a nevelés ügynek barátja, csak egyszer olvasta volna, tudná, hogy mi az a felnöttek „ismétlő iskolája,“ és nem cserélne össze azt a vasárnap délutáni catechizálással; de hisz a felnöttek oktatását nem is templomban kell tartani, hanem az arra alkalmasabb iskolá-

ban, mert hisz a nagy felvilágosultágtól bárki megláthatja, hogy azon profán dolgoknak, melyeket itt szükségkép elő kell adni, e szent helyen legkisebb helye sincs.

Ha azonban önkéni oda gyűltek, ott csak is catechizálni lehetett. Azt pedig nem veheti rossz néven, hogy ott, a hitelemző „Istenről és a világ teremtéséről merészelt“ szollani; mert a lelkesnek, — hogy önnök szavaival éljek, — kötelessége: „a mikénti létezéséről felvilágosított embert öntudatával szembe állítani s így önére ébreszteni,“ már pedig ennek elérésére ön se tudna, még ha theologiae doctor volna is, jobb eszközt ajállani, mint ha kátték első fejezetei nyomán, megismertetjük az Istent, mint mindenkinek végökát és a világ teremtését mint létezésünk kezdetét.

Vagy tán az esett zokon Önnek, hogy „Isten a világot hat nap alatt teremtette?“ Erre — melözve — a 6 nap alatt értett 6 időszakról általunk is elfogadott elméletet — csak azt felelem, hogy ha tán szándéka volna a szentírás tekintélyét megtámadni, mielőtt ezt tenné, kérdezze meg fentebb említett tudós barátaitól, hogy: valjon a kinyilatkoztatás ellenkezik-e a tudományal. — (?)

Ezek, kik között protestánsok is vannak — megmondják, hogy: „a kinyilatkoztatás igazságát, nemcsak elismerik, hanem minden reményököt ezen igazságra helyezik is; ragaszkodásuk a kinyilatkoztatáshoz erősebb a halálnál, s legnagyobb dicsőségeknek és szerencsésüknek tartják, hogy a kinyilatkoztatás magas igazságait védelmezhetik és támogatják, s ha minden hegyképződésben egy teremtő és fentartó Isten nyomdokait láthatják.“¹⁾ Nagy tájékozatlanságra mutat az bárkinél, ki azon tévedésben él, hogy ilyen és ehhez hasonló abstract tárgyak deblateralásával a „népnevelés szent ügyét“ csak egy hajszálnyira is előlehetne mozdítani.

De tovább megyek. Gyergyay ur, ugy látszik, hogy nem kis adag auxesisel élt, midőn azt mondja, hogy: „az ifjúsággal 2—3 óráig a kereszt utját térdén csuszva járatták.“ —

Pedig ön is tudhatná, hogy ezen előjog csak a költőknek és bolondoknak van meg engedve, nem pedig az élet practicumában s a nyilvános közlönyök hasábjain.

A keresztutja járására senkit sem kötelez az egyház, ez csak magán újtatossági gyakorlat, következőleg rá az ifjúságot nem is kényszeríthetik, ha pedig önkényt járják, jele hogy még nem halt kibennők a vallásos érzés, mit gondolom ön sem szeretne. — Én részéről azt sem foghatom fel, hogyan lehet „térdén csuszva járni“, ezt ugyan előismerem, hogy lehet újabb találmány, de azt megengedheti, hogy ha a keresztutja az ön órája szerint 2—3 óráig tartott, ugy az ön órája nem az „újabb kor vívmánya“, hanem valami vén kalafakter hagyma óra: mert ezen említett újtatossági gyakorlat alig tart tovább 1/2 óránál.

Nem egyen tapasztaltam, hogy többnyire azok, kik a „haladást“ és ellene elentétét a „régisötétséget“ igen gyakran emlegetik, sem erről sem amarról nem bírnak tisztán fogalommal; sem a jelenkor elfogadott elveivel, sem a multak történetével nem ismeretesek, s mi több, önmaguk iránti legnagyobb következetlenséggel nem a „haladók“ hanem a „maradók“ seregében találják legjobban magokat akkor, midőn elhíthetik magokkal, hogy már mindent tudnak, s mint „korlátlan elmének“ birtokossai, gunyolják azon szerintők „buta“ népet, „mely mind azt, mit korlátolt elméjével föl nem érhet, az Isten minden hatóságába vetett hittel szemlél.“

Ön is, Gyergyay ur, tán így gondolkodik, pedig látja, ennél nagyobb emberek — mint Kepler a világhírű csillagász is — kik előtt a természet minden eddig felfedezett titkai nyitott könyv gyanánt állottak, elismerik „elméjük korlátoltságát.“ —

Igy midőn Kepler egy csillagászati művét befejezte hála imát rebegett a „világosság atyjához“ és többek között így szól: „Ime! hivatásom egy műve, melyen anyi szellemerővel dolgoztam, mennyit nekem adtál; művei dicsőségét, a mennyire azok végtelenségét korlátolt tehetségem felfoghatá, kinyilatkoztattam mind azoknak, kik e lapokat olvasni fogják.“

De közelebb is 1864 őszen, számos angol természettudóvur egy nyilatkozatot tett közzé, melynek egyik pontja így hangzik: „Nem feledjük, hogy a természettudományi ismeret, még korántsem jutott el befejezéséhez, ellenkezőleg a haladás útján van s véges elménk jelenleg csak homályosan mint egy tükörben láthat.“²⁾ Ha tehát Kepler és más természetbuvárok elismerik „tehetségök korlátoltságát s elméjük végesességét,“ engedje meg, hogy igazat adjak ezen egyértelemben, „korlátolt elméjű székely atyámfiainak akkor, midőn ők mindent, mit korlátolt elmé-

jökkel fel nem érnek, az Isten mindenhatóságába vetett hittel szemlélnek.

Felkérem Gyergyay ur, ki az elbutítás és elvakítás zuhanyától szerencsésen meg menekedett s ki mint ilyen tisztán látja a dolgokat és azoknak okait, — legközelebbi találkozásakor a csiki atyafiakkal, fejtsé meg nekik, hogy: mikép és minő anyagból van az embernek szeme össze alkotva, és miként van az, hogy a buzaszem a földben előbb elrothad s azután nő és fejlődik ki belőle a buza kalász gazdagon sokszorozva az egyetlen elrothadt nemeskét? gondolom, hogy ezeknek tudása, közelebről érdekelné a népet, mint annak bizonyítgatása, hogy „a világ nem hat nap alatt teremtett.“ Ha pedig ismét azon feleletet kapná hogy: „az Isten ugy akarja,“ ne essék ezen tudatlanságuk rosszul: mert hihetőleg ön sem tud többet mondani s ne akarjon töllök oly kifeczemodott kérdést kicsikarni, mint a minap.*)

(Vége következik.)

Külföld.

A „párisi lázadás“ még nem szűnt meg. A Thiers-kormány megfoghatlan gyengeségét és tétlenségét még most sem váltotta föl erélylyel és tevékenységgel. A mit a forradalom legyőzésére f. hó 18-dika óta, mióta a fölkelők Párist hatalmukba kerítették, tett összesen csak annyira terjed, hogy Favre a pártsi mairek által tudatta a lázadókkal Bismarck azon üzenetét, miszerint ha a rend vasárnapig nem lesz helyreállítva Párisban, a poroszok ismét megszállják a fortokat, s szükség esetén bombázní fogják Párist.

A központi bizottság a Szajna-departementra nézve megszüntette az ostromállapotot: A haditörvénysszékek működése beszünttetett, minden politikai vétségre amnesztia hirdettetett ki, s a fegyverházak igazgatóit utasította a központi bizottság, hogy minden politikai foglyot szabadon bocsássonak. —

A pénzügyminiszterium f. h. 21-én délben foglaltatott el a lázangók által, a két millió 5 százezer frankot tartalmazó pénztár szerencsére ekkor már Versaillesbe vitetett át.

Rouher f. hó 20-án fogatott el a hotel Bristolban Monicault által, a versaillesi kormány parancsára. Miután kihallgattatott, becsületszavára megengedtetett neki, hogy visszamehet lakására; de midőn visszament, utközben kocsija nagy néptömeg által megtámadtatott és fölfordított. A tömeg az exminisztert kegyetlenül bántalmazta, haja csaknem mind kitépetett a dühöngők által. Csak nagy nehezen lehetett a katonáknak kimenteni őt, s az igazságügyi palotába vinni. Rouher felesége és leánya szintén le vannak tartóztatva.

Mondják, hogy Faily, Conti, Lavalette és a császárság egyéb párhívei Párisba jöttek. A régi államtanács volt elnökénél kompromittáló iratokat találtak.

A városház körüli térnek teljesen harcziás alakja van.

A 130., 192. és 238 zászlóaljnak állnak őr a bejáratoknál, s támogatják a köveztől épített torlaszokat, melyek előtt két sort képező őrség van fölállítva. —

A Páris körüli német csapatok előintézkedéseket tesznek; a leszerelt útegek ismét helyreállítatnak s a fővárostól északra s keletre csapatok vonatnak össze. Fabrice táviratát Favrehez a francia lapok elferdítve hozták; Fabrice ebben azt mondá: A körfalak felfegyverzésének megkísérlése a párisiak részéről a főváros azonnali bombázását s az erődök újabb megszállását fogja eredményezni.

Az „Etoile belge“ jelenti Párisból: 50.000 porosz Sz.-Denisbe visszatért. Aubervillers erődben az ágyuk fölállítják és Montmartre felé irányozták. A fölkelők megszállták Vincennes erődöt. A tisztek ellenszegültek, de a közemberek fraternizáltak a lázongókkal. A börze zárva van. Párist csak az északi indóházból lehet még elhagyni, a többi indóház ok el vannak zárva. —

Az „Etoile belge“ jelenti Párisból: 50.000 porosz Sz.-Denisbe visszatért. Aubervillers erődben az ágyuk fölállítják és Montmartre felé irányozták. A fölkelők megszállták Vincennes erődöt. A tisztek ellenszegültek, de a közemberek fraternizáltak a lázongókkal. A börze zárva van. Párist csak az északi indóházból lehet még elhagyni, a többi indóház ok el vannak zárva. —

Az „Etoile belge“ jelenti Párisból: 50.000 porosz Sz.-Denisbe visszatért. Aubervillers erődben az ágyuk fölállítják és Montmartre felé irányozták. A fölkelők megszállták Vincennes erődöt. A tisztek ellenszegültek, de a közemberek fraternizáltak a lázongókkal. A börze zárva van. Párist csak az északi indóházból lehet még elhagyni, a többi indóház ok el vannak zárva. —

Az „Etoile belge“ jelenti Párisból: 50.000 porosz Sz.-Denisbe visszatért. Aubervillers erődben az ágyuk fölállítják és Montmartre felé irányozták. A fölkelők megszállták Vincennes erődöt. A tisztek ellenszegültek, de a közemberek fraternizáltak a lázongókkal. A börze zárva van. Párist csak az északi indóházból lehet még elhagyni, a többi indóház ok el vannak zárva. —

*) Miután a tisztelt cikkiró ur, mint látszik, a természet tudományi munkáknak barátja, megvagyunk győződve, hogy e tekintetben az utókor legkitünőbb emberei műveivel is esmeretes, a miért is, ugy hiszszük, hogy állításainak sokkal nagyobb nyomatókót adott volna, ha azokat (hogy csak is németeket említsünk) a Humbold, Liebig, Moleschott és Büchner világhírű munkáira alapította volna. Mert az igazat megvalva, Hengstenberg és Reusch, „istennek hála,“ ma már többé nem auctoritások. Szerk.

Schlossheim porosz tábornok jelenti, hogy csapatai mindaddig passiv állást foglalnak el, mig komolyabb ellenségeskedések nem merülnek fel. A közp. bizottság erre azt válaszolá, hogy a forradalom csupán municzipális jellegű s a békeszerződést semmiképen sem illeti.

Lullier a nemzetörség parancsnokává, Ender hadügyérré és Sanglier külügyérré neveztettek ki. Hírlik, hogy Crémer tábornok Versaillesban haditörvénysszék elé állítatik.

Lyonból jelentik: „Garibaldi Ricciotti átvette a főparancsnokságot a városházában elsánczolt fölkelők fölött,“ hol ágyuk vannak felállítva. A praefekt még fogva van. A nemzetörség egy része Carousard tbk. csapataival egyetértőleg a fölkelőket a városház kiűrtésére szólította föl, ellenkező esetben holnap tamadás intéztetvén ellenök.

Márczius 25-én. Franciaországban a bonyadalom a legaggasztóbb mérvben növekedik, s a német hadak beavatkozása elkerülhetlennek látszik. Párisban, Marselleben, Lyonban nyílt polgárháboru uralkodik s az egész ország forrongásban van.

Chancy tábornok még mindig fogva tartatik. Ducrot tábornokot föbelötték a fölkelők. A közp. bizottsághoz küldöttek érkeztek Lyon, Bordeaux, Marseille s Rouenből, de csakhamar ismét elutaztak, hogy egy általános hasonló mozgalomra jelt adjanak. A fölkelők lefoglalták a kormány sürgönyeit és minden Párisba érkező vasuti kocsit. Menotti Garibaldi Párisban megérkezett s a városházán szállott le; párisi főparancsnokul neveztetett.

Berlin a békepreliminárék megkötése óta szakadatlanul illuminál. A béke-ünnepély, a császár visszatérte, a császár születésnapja mind megannyi alkalom volt, hogy a fölkapott birodalmi főváros a lelkesedés árában és az illumináció lángjaiban uszszék. A berlini udvari szertartásokra vonatkozólag a „Kreuzz.“ a következő különösséget beszéli el:

„A cs. és kir. család tagjainak fogadtatása alkalmával Sándor és György herczegek térdre borultak császári nagybátyjuk előtt, s kezét ajkukhoz érintették. A császár fölemelte őket s megcsókolta homlokukat.“ Hogy a tábornokok is siettek a császári kezek megcsókolására, értetődik.

Legujabb.

Bécs, márcz. 26. A „N. F. Pr.“-nek sürgönyzik Párisból: A közp. bizottság egy kiáltványában mondatik: A parlamentirozásnak vége van, most szigoruan tettekhez kell fogni.

Huszonöt nemzetörsegi parancsnokot halálra ítéltek.

Bécs, márcz. 26. A „N. F. Pr.“-nek jelentik Párisból: A közp. bizottság egy kiáltványt bocsátott ki a következő zárszavakkal: Kötelességünket teljesítettük azon pillanatban, midőn a holnapra elrendelt választások megtörténtek, ezek után el fogunk tűnni.

Páris, márcz. 25. „Minden kibékülési kísérlet meghiusult.“ Saisset köré csoportosul folyvást a nemzetörség nagy része. —

Páris, márcz. 25. Egyezés még eddig nem jött létre. Az első és második arrondissement nemzetörsei kétszeres éberségre szállítattak fel. Saisset egy proklamatióban jelenti a nemzetörök feletti parancsnokság átvételét. Saisset mindazok kibékülését reményli, kik a köztársaság alapján állanak; de el van határozva a rend, vagyon és személybiztonság védelmében ha kell, életét is feláldozni.

Páris, márcz. 25. A közp. bizottság megerősíti állomásait, melyeket a belvárosban megszállva tart és élelmi szereket gyűjt. —

A közp. bizottság bevárni látszik a megnövekedett rendpárt tamadását. A bizottság kebelében kitört meghasonlás következtében Lullier bezáratott és letétetett. A közp. bizottságnak hódoló néhány zászlóalj a rendpártiakat ágyuk kíséretében államásaikban megtámadtak, de ezek által visszautasítottak.

Páris, márcz. 25. A „Cri du Peuple“ a közp. bizottság egy proklamatióját közli,

¹⁾ Reusch F. Henrik. „Szent Irás és Természet“ cz. m. 55 lap.

²⁾ Reusch. 60 l. v. ö. Hengstenberg. Evang. Kirchenzeit. 1830. 411 lap.

melyben a bizottság bizonyítani igyekszik, hogy jogosan tüzte ki a lázadás zászlóját, és melyben a népet a választásokbani részvételre szólítja fel.

Marseille, márcz. 24. A mozgalom itt vérontás nélkül ment végbe.

Berlin, márcz. 26. A császár ma fogadta Austria, Spanyol és Olaszország képviselőit, kik uralkodók szerencsekívánatait adták át, a császári méltóság felvétele alkalmával.

London, márcz. 26. Az „Observers“ egy chidehurdi tudósítás nyomán megczáfolja a hirt, hogy Napoleon a párisi mozgalmat elősegítené; ő csak nyilvánosan fog a francia nemzethez fordulni.

Lille, márcz. 25. A városi közönség hódolateltjes támogatását fejezi ki a nemzetgyűlésnek s helyesli az általa foganatosított rendszabályokat.

A francia sebesültek javára adakoztak szerkesztőségünkél:

Simon Péter 50 kr. — Jakab János 20 kr. — Tucsek János 20 kr. — Bálint Márton 10 kr. — Veres András 10 kr. — Jonás János 40 kr. — Németh János 20 kr. — Köpe A. János 10 kr.

Dénes András 10 kr. — Fálnagy János 20 kr. — Giró Sz. Mihály 10 kr. — Lukács András 10 kr. — Gödri István 20 kr. — Istok István 10 kr. — Köpe János 10 kr. — Gocza János 20 kr. — Bodolai György 8 kr. — Gocza Mihály 10 kr. — Simon Mihály 5 kr. — Tóth Pál 10 kr. — Boskádi János 10 kr. — Lukács Jánosné 10 kr. — Dénes András 10 kr. — Gosuj György 10 kr. — Baláska István 20 kr. — Gödry Mihály 10 kr. — Gosuj János 20 kr. — Gyerko István 15 kr. — Pál Mihály 10 kr. — Simon János 40 kr. — Pál János 10 kr. — Pap János 10 kr. — Papp János 10 kr. — Giró Sz. István 10 kr. — Bereczki István 15 kr. — Boreza János 20 kr. — Antal Jánosné 20 kr. — Boreza Márton 10 kr. — Szönyü Jánosné 10 kr. — Kádár Sándor 20 kr. — Tóthpál János 10 kr. — Szász György 8 kr. — Mártis István 20 kr. — Mártis Istvánné 13 kr. — Istók András 10 kr. — Goemán Mihály 50 kr. — Lörincz György 50 kr. — Bálint Mihály 20 kr. — Bálint István 20 kr. — Maroti János 10 kr. — Bereczki András 10 kr. — Pünkösti Jánosné 10 kr. — Pünkösti András 20 kr. — Vikos József 20 kr. — Gyerko Mihályné 10 kr. — Korodi Mihály 10 kr. — Mezei Istv. 17 kr. — Fálnagy János 10 kr. — Sipos János 20 kr. — Istok János 20 kr. — Boreza Márton 20 kr. — Papp János sen. 30 kr. — Szén István 15 kr. — Bálint András 50 kr. — Papp János István 20 kr. — Bálint János 30 kr. — Gosuj Jánosné 10 kr. — Böjte István 1 frt. — Vikos György 1 frt. — Hadnagy Mária 10 kr. és özv. Kiss Mihályné 1 frt. — Pap Gyurka 2 frt. — Szabadi Josef 1 frt. — Hill Ferencz 50 kr. — Cziegler Frigyes 50 kr. — A zajzoni közönség 1 frt. — Bálint Márton 20 kr. — Orbán Mihály 20 kr. — Francziska Deriaz 1

frt. — Egy tanító 40 kr. — Az oskolás gyermekek 50 kr. — Siegel Lajos Brassóból 1 frt. — Csernátfaluból Kanyo Zsigmond, tanító 50 kr. — Nagyobb oskolás gyerekek frt. 3.40. — Csernátfalusi és Türekösi új gyonók frt. 2.21. — Ismétlő oskolások frt. 1.03. — Kisebb Iskolások frt. 1.50. — Özvegy Bartos Jánosné 80 kr. — Erdélyi János 5 kr. — David András 10 kr. — Molnár József 10 kr. — Szikszai János 25 kr. — Sonka György 40 kr. — Szikszai Sándor 6 kr. — Szikszai Lázár 6 kr. — Sonka Lajos, honvéd 20 kr. — Sonka Györgynő 10 kr. — Theodor Ghimbeseanu 20 kr. — Lambert Ferencz 20 kr. — Papp Márton szószolló 30 kr. — Özv. Papp Mártonné 10 kr. — Mayer Kappel 20 kr. — Schnell Josef 20 kr. — Heldsdörfer György 30 kr. — David János 10 kr. — Köteles János 5 kr. — Köteles Mihály 6 kr. — Lörincz Konya János 12 kr. — Bartha Sára 5 kr. — Özv. Lörincz Jánosné 10 kr. Gyerko Mihály 10 kr.

Összesen . 47 frt. 72 kr.

és egy tallér.

Eddigi adakozások a 18. szám szerint 280 ft. 29 kr.

Összesen . 328 ft. 1 kr.

42 ezüst huszas 1 tallér és egy 50 fról szóló urbéri papiros.

Bécsi börze márcz 30-án. Brassói pénzáruk m.30-án.

Pénznemek.		Pénznemek.	
Arany	5. 85	Arany	5. 91
Napoleon'or	9. 96	Napoleon'or	9. 98
Ezüst	122. 85	Magyar 20 franc	9. 98
Magyar földteherm.	79. 25	Ezüst huszas	41
Erdélyi „	74. 25	Tallér	2. 40
Banati „	73. 75	Török lira	11. 40

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Kenyeres Adolf.

Szentgyörgyön a Bogdán féle házban

Jancsó és Andrászi
URAKNAK,

Bécsben ujonnan felszerelt kész ruha raktárok, a férfiruhákat illetőleg mindennemű kész megrendelés gyors pontosággal, olcsó áron teljesítetik. 64

KERESTETIK

Bolonyában a Háromszéki utcában egy laktelek, a melyen egy háromszobából álló épület legyen udvarral és kerttel. Az eladni szándékozó jelentse magát ezen lap szerkesztőségénél. 63 1—3

Árlejtési hirdetmény.

Ujfalu község iskolaszéke községi iskolát szándékozván építtetni, ezt a kevesebért vállalkozó építőmesternek adandja át. Az árcsökkenés melletti kiadás folyó év April 16-án a kerületi tanfelügyelő irodájában (Brassó, Bolgárszeg 392 szám) délelőtt 10 órakor fog megtörténi.

A tervrajz és feltételek megtekinthetők nyancsak a tanfelügyelői irodában.

Ujfalu, 1871, márczius hó 18-án.

Köpe János,

59 2—3

iskolaszéki elnök.

Tölgyfa selyem fono tojások.

Alélirt meglevő tölgyfa selyem fono tolyás feleslegéből még néhány ezeret m. p. 100 tojást 2 o. e. f. számítva áruba bocsájt A vásárolni szándékozót figyelmezteti, hogy megrendeléseiket legfennebb Aprilis 15-ik tegyék meg, mivel azontul a meleg beáltával a szállítás nem volna ennyire biztos.

61 2—3

Prázsmár, Brassómellét Erdélyben

Pichler József.

Fehér mell-szörp
Mayer G. A. W. gyárából.

Az egyedüli szer mell-fájdalom, hosszas rekedés és a tüdő elnyájkasodása ellen, a mely mindenki által legjótékonyabb hatással használtott. Ezen szörp már az első használat alkalmával láthatólag előnyös hat, különösen görcsös köhögésekben, számrhurutban a torokingert és legnyakasabb köhögéseket, a száraz betegségbeni köhögést sőt a vérhányást is biztosan megszünteti.

Pagliano-szörp

Pagliano Hieronimus, florenzei gyógytanártól.

Egész Európában elismert minden belbajokban páratlan házi szer, melynek sok ezerezen köszönik visszanyert egészségüket, ezen szer kitünőségiről több száz bizonyítvány kezeskedik.

Mindkét páratlan gyógyszer csak is

Mailat J. P.

a „Strucz madárhoz“ czimzett kereskedésében található Brassóban. 6—0

Haszonbéri

HIRDETVE NY.

A Hidvégi Unio czimú nagy vendéglő minden árulhatási joggal (a szeszt kivéve) melynek árulásáért minden veder után fizetés jár Aprilis 15-én Hidvégen a többet ígérőnek árverezés folytán kiadatik.

A részletes feltételekről, vagy ha árverezésen kívül ohajtatnék az átvétel, értekezhetni a Hidvégi szeszgyárban Stern Sámuellel. 56 3—3

Árlejtési hirdetmény.

Zajzon község iskolaszéke községi iskolát szándékozván építtetni, ezt a kevesebért vállalkozó építőmesternek adandja át. Az árcsökkenés melletti kiadás folyó év Aprilis hó 13-ik napján a megyei tanfelügyelő irodájában — Brassó Bolgárszeg 392 szám, délelőtt 10 órakor fog megtörténi. 62 2—3

A tervrajz és feltételek megtekinthetők nyancsak a tanfelügyelői irodában.

Zajzon, 1871, márczius hó 18-án.

Papp György,

iskolaszéki elnök.

A csiktusnádi fürdőn a Gidotalviház, a melyben van 16 csinoson butorozott szoba, 4 konyha, pincze, 16 lóra istáló és ahoz való székérszin 65 1—5

örök áron eladó

ary Cluj vagy

több évekre bérbe kiadó.

Értekezni lehet a Nemere szerkesztőségénél a hol levél útján is adatik felvilágosítás.

Schwarze A. és Bartha
Brassóban a piaczon 16 szám alatt
mindennemű férfi öltönyöket.
Egyszerminni újítja a l. cz. közönségnek nagyvárosi köböt, nadrág és mellény szövezeit a legújításosabb atrokon.
Helyiségek hiányában a mult évi szöveket kész fizetés 51. mellett, gyári áron szállítja. 4—0.